

MERKKIPÄIVIÄ

85 vuotta täyttää Tollonjoen starikka Aleksis K u j a l a (Issakan Huotin Santeri) Pukkilassa 25.4.90. Hän on ehtinyt pitkän elämänsä aikana olla monessa mukana, sotamiehenä, kauppiamiehenä, hevostamiehenä ja viimeksi suutarina Helsingin Herttoniemessä. — Parhaat onnittelut!

80 vuotta täytti pirteä eläkeläinen Seeva V u o l l e (ent. Narushevits) 24.2.90 Kemin Rytikarissa.

Seeva on syntynyt Vuokkiniemessä, mutta asui osan varhaislapsuutensa vuosista keisarikunnan kuohuvassa pääkaupungissa Pietarissa, karjalaisittain Piiterissä. Mieleen ovat jääneet välähdyksenomaisina kuvina ääretön ihmismeri, veripunaiset liput ja isot, mustakirjaimiset julisteet; elettiin kiihkeintä vallankumouksen aikaa, oli vuosi 1917.

Seuraavat, jo paljon selkeämmät muistikuvat ovat Vuokkiniemen Iutalasta. Siellä oli paljon rauhallisempaa kuin Piiterissä, mutta ei kauan. Vallankumouksen mainingit ulottuivat kohta kaukaiseen Vienan-Karjalaankin asti seurauksin, jotka tiedämme.

Seuraavaksi tapaamme Seevan marraskuussa 1921 Kajaaanin pakolaiskoulusta, missä hän opiskeli sisarensa Annin ja muiden pakolaisnuorten kera. Silloin hän tuli myös ensimmäisen kerran tekemisiin Karjalan Sivistysseuran kanssa — ja varsin miellyttävällä tavalla eli apurahan muodossa. Anomuksen kuuden oppilaansa puolesta oli laatinut opettaja Aleksis Väisänen ja asiakirjan oli kukin anoja varmentanut omalla, joskin vielä horjuvalla allekirjoituksellaan. Olipa yksi tunkualainen poika kirjoittanut nimensä venäläisin kirjaimin. Tämä dokumentti on asianmukaisesti tallennettuna seuran arkistomapeissa.

Sitten seurasi Kymminlinnan pakolaisleiri, astuminen aikuisten maailmaan ja muutto pohjoiseen. Työnantajaksi tuli See-

valle niinkuin kai sadoille pakolaisnuorille Veitsiluoto. Ennen sotia, vuonna 1928 hän tapasi Maikkulan pakolaiskoulussa pidetyillä kursseilla 'kranssipäisen' Kuivajärven tytön, Annikki Saavisen. Kihloihin mentiin tuota pikaa ja välirauhan aikaan, kesällä 1940 pakolaispappi Talsta vihki parin yhteen. Näihin aikoihin Seeva oli Oulussa SOK:n palveluksessa, mutta sai pestin Kemiin Veitsiluodon leipiin 1941.

Välissä oli kuitenkin taas sota. Kaukopartiomies Seevan seikkailut talvi- ja jatkosodassa ovat oma lukunsa. Niistä on kerrottu kirjoissakin, joten emme puutu niihin.

Sensijaan on syytä mainita, että 1930-luvulla Seeva oli tar-mokkaasti mukana Karjala-kerhojen työssä. Veitsiluodon kerho, jonka sihteerinä ja yhtenä puuhämiehenä hän toimi vuosikautia, oli maan suurin ja vanhin — ja säilyneestä arkistostaan päätellen myös kenties aktiivisin.

Nyt Seeva viettää eläkepäiviä Annikkinsa kera kerrostaloes-sunnossaan Rytikarissa. Pitkäaikaisen työnantajan Veitsiluoto Oy:n piiput näkyvät ikkunasta. Lapset ovat jo maailmalla, joten on aikaa rauhassa seurata maailman menoa. — Heimo-lehden puolesta parhaat onnittelut!

75 vuotta täytti pitäjänneuvos Pauli R e p o 17.3.90 Juussa. Hän on Suistamolta kotoisin ja vaikuttanut sotien jäl-keen Pielisen rantamalla. — Pauli on lehtemme Karjalan Heimon lukija ja hyvä avustaja. Kiitämme ja onnittelemme!

70 vuotta täyttää Petroskoissa 7.4.90 karjalainen kirjailija Ortjo S t e p a n o v . Hän on syntynyt Uhtuan Haikolan kylässä. Hänen nimensä on karjalaisittain sanottuna Jouhkon Kalaskan Vaskan Oleksin Pekan Miikhalin Ortjo. Siitäpä sukujuuret selviävät jo aika pitkälle.

Opiskeltuaan Uhtuan keskikoulussa Matti Pirhosen oppi-laana, Petroskoin opettajaopistossa ja Leningradin kauppa-korkeakoulussa Ortjo työskenteli opettajana mm. Pyhäjär-vellä. Sotavuosina hän oli Karjalan ja Kalininin rintamalla ja palkittiin Punaisen Tähtien kunniamerkillä sekä mitaleilla.

Sodanjälkeisessä elämän käännekohtaksi nimenomaan hänen tulevaisuuttaan ajatellen muodostui 1950-luvun puoliväl-lissä muutto Petroskoista Uhtualle, omille juurille karjalai-seen ympäristöön.

Kirjalliset harrastuksensa Ortjo aloitti varsinaisesti 1950. Ensimmäinen teos 'Häädetty kurki' ilmestyi 1958. Sitä se-u-rasivat Suurilla selkosilla (-61), Joutse (-63), Vako valolta (-64), Koetus korpikylässä (-67); tämän jälkeen oli vuorossa komea pääteos Kotikunnan tarina, romaanisarja, jonka ensimmäi-nen osa ilmestyi 1973. Kaikki kolme osaa ilmestyivät yhtenä teoksena 1979. Ja kirjallinen työ jatkuu. Kuusiosaisen sar-jan viimeinen osa ilmestyi viime vuonna.

Kesät Ortjo vapaana kirjailijana viettää synnyinseudullaan Haikolan 'suarikylässä', jonne nykyään pääsee perille saak-

ka autolla. Hän on käynyt lukuisia kertoja Suomessakin, vierailut Kuhmon kulttuurikornitsassa ja oli viime kesänä Helsingin-matkallaan tutustumassa seuramme toimintaan ja Carelia-kirjastoon.

Punalipun helmikuun numerossa, josta tätä kirjoittaessa on vain ennakkotietoja käytettävissä, Ortjo ottaa suorasanaisesti kantaa asioihin ja ihmisiin, joista vielä muutamia vuosia sitten oli parempi vaieta. Näin hän sanoo:

"Luokkavalppauden sokaisemina me emme ole antaneet Aleksei Mitrofanoville ja Paavo Afanasjevälle heille kuuluvaa arvoa. Oikeastaan he olivat ensimmäisiä, jotka yrittivät nostaa vienankarjalaiset sivistyneen maailman kansojen joukkoon!" Hän viittaa Paavo Ahavan pyrkimyksiin luoda perusta Vienan-Karjalan teollisuudelle, hänen toimiinsa kansankielisen kirjaston saamiseksi Uhtualle 1889, mainitsee Skottilan Jyrkin huivitehtaan jne. —

Onnittelemme lämpimästi Ortjoa merkkipäivän johdosta.

Johtaja Ville L a h e l m a täyttää 70 vuotta Helsingissä 4.4.90. Hän on syntynyt Vienan-Karjalassa Vuokkiniemen pokossalla Hukka Miikkulan rantasaunassa.

Isä, Korpin Jyrki oli jo poikasena siirtynyt Etelä-Pohjanmaalle laukunkantoon ja toimi myöhemmin Tanner & Mannerin kauppatarkkustajana. Näin perhe asui vuoroin Pohjanmaalla, vuoroin Vuokkiniemessä, mistä Hukka-Miikkulan puolivalmis talo oli ostettu joskus 1915 tienoilla.

Matka Suomeen alkoi Villen osalta kuuden viikon ikäisenä kopassa ja pääosin vesiteitä. Koulunsa hän kävi Vaasassa, ja meni sitten 14-vuotiaana juoksupojaksi Rautakauppa Oy Teräkseen. Perheen muutettua 1937 pääkaupunkiin Ville meni ensin heimoveli Juho Jalon oppiin Ruusuvaaran radiotehtaan. Seuraavana kesänä hän oli arvioimassa metsiä heimoveli Niilo Kenjakan johdolla Kuhmossa ja Kuusamossa.

Syksyllä 1938 alkoi harjoittelu varsinaista elämäntehtävää varten — oppi-isänä oli edelleen heimolainen — Juho Mattisen johtamassa Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy:ssä. Tuo oppijakso kestitkin peräti 22 vuotta ja koulu oli 'mattismaisen' kova. Oppiainita olivat niin halkojen pilkkominen, hiilien lapioiminen kuin myös värimestarin tuuraaminen, myyntityö ja messut. Edustamaankin joskus joutui. Toiminta oli yksinkertaista ja tehokasta: tunnettiin vain kolmelaisia papereita, nimittäin tilauslista, lähestylista ja lasku.

Vuonna 1960 tuli aika lähteä oppeja kokeilemaan. Ville siirtyi SOK:n Helsingin tehtaille trikootehtaan myyntimieheksi. Siitä ura sitten urkeni monien eri vaiheiden ja tehtävien kautta ja viimeiset kymmenen vuotta hän oli sukkatehtaan tuotepäällikkönä ja tehtaanjohtajana.

Tuohon ajanjaksoon sisältyi sukkatehtaan toiminnan siirtäminen Nurmekseen.

Ville täydensi opintojaan mm. suorittamalla kauppateknikokurssin 1947 ja käymällä lukuisia alan kurseja sekä seminaareja. Käytännön oppia tuli opinto-, myynti- ja messumatkoilla Keski-Euroopassa ja Skandinavian maissa.

Villen harrastuksista mainittakoon partiotoiminta, joka alkoi jo Vaasan vuosina 1929. Nuorempana hän pelasi innolla jääpalloa sekä jalkapalloa, ja harrastaa edelleen kuntohihtoa ja pyöräilyä. Aikaa riittää myös veteraani- ja kiltatoimintaan.

Eläkevuosien myötä herännyt kiinnostus sukujuuriin ja karjalaisuuteen on tuonut hänet Karjalan Sivistysseuran toimintaan. Ville kuuluu seuran johtokuntaan; hän on KSS:n varapuheenjohtaja sekä Karjalan Heimon levikkipäällikkö. — Parhaimmat onnittelet!

Tekniikan lisensiaatti Pekka M a u r a n e n vietti 50-vuotispäiväänsä 3.3.1990. Hän toimi tällä hetkellä tutkimusjohtajana Valmet Paperikoneet Oy:n keskusjohdossa Jyväskylässä.

Pekan sukujuuret ovat isän puolelta Repolassa ja äiti on Lieksan Myllysiä.

Valmistuttuaan Pekka työskenteli tutkijana teknillisessä korkeakoulussa Helsingissä ja Washingtonin yliopistossa. Tämän jälkeen hän oli Joutseno-Pulpilla tutkimuspäällikkönä parin vuoden ajan. Vuonna 1971 hän siirtyi Jaakko Pöyrylle tutkimusinsinööriksi. Vuonna 1977 hänet nimitettiin Pöyryn tutkimus- ja kehitysosaston apulaisjohtajaksi.

Pekka Mauranen tuli Valmet Oy:n palvelukseen vuonna 1978 tutkimuspäällikköksi. Vuonna 1987 hänet nimitettiin paperikoneryhmän tutkimusjohtajaksi ja 1989 tutkimusjohtajaksi Valmet Paperikoneet Oy:n keskusjohdossa.

Pekka Maurasen erityisen mielenkiinnon kohteena ovat raaka-aineiden ominaisuuksien, paperinvalmistuksen ja paperin ominaisuuksien väliset riippuvuussuhteet. Hän on kirjoittanut yli 40 artikkelia ammattilehtiin ja pitänyt esitelmiä Suomessa ja ulkomailla. Lisäksi hänen nimissään on useita patenteja.

Pekan harrastukset liittyvät musiikkiin, liikunnan ja karjalais-ortodoksisen perinteen piiriin. Armi-vaimon ja Kaisa ja Anjattären kanssa voidaan tarvittaessa pistää pystyyn kotimusiikkiyhtye. Pekka on mukana mm. Jyväskylän ortodoksisen seurakunnan nuorisotyössä. Hän on myös Karjalan Sivistysseuran heimojuhlaa ja vuosikokousta 7.—8.4.1990 Jyväskylään järjestävässä toimikunnassa.

50 vuotta täytti 26.2.90 professori Juha P e n t i k ä i n e n Helsingissä. Hän on syntynyt Rantsilassa.

Pentikäinen on Helsingin yliopiston uskontotieteen professori v:sta 1970. Vertailevan kansanrunoustutkimuksen ja uskontotieteen dosentti Turun yliopistossa v:sta 1968. Hän on ollut myös vierailevana professorina Yhdysvalloissa.

Pentikäinen on kehittänyt suomalaisen uskontotieteen tut-

kimusalaa sekä tehnyt kenttätutkimuksia useissa maissa. Viimeksi hän on tutkinut suomensukuaisia kansoja Siperiassa.

Juha Pentikäinen muistetaan erityisesti runonlaulaja-elämäkerrastaan 'Marina Takalon uskonto', joka ilmestyi 1971. Teos on perusteellinen, syvälinen tutkimus Marina Takalosta perinteen säilyttäjänä, luovana persoonallisuutena, jonka kautta voimme tutustua paitsi vanhaan perinteeseen myös perinteestä voimaan saaneeseen ihmiseen. — Pentikäinen tapasi Marina Takalon 1960 Kuusamon Heikkilänkylässä. Tästä alkoi tutkijan ja perinteentaitajan pitkä yhteistyö; haastatteluja, nauhoituksia, mm. Turussa kymmenen päivän ajan 1966.

Isonkyrön Orismalassa asuva Outi Suorauha o.s. Lipponen täytti 85 vuotta 1.3.90. Hän on Alekski ja Lukki Lipposen tytär ja syntynyt Vuokkiniemessä. Sieltä myös alkoi aikanaan pakolaisen pitkä tie 17-vuotiaana Pohjanmaalle.

Elämänsä Outi on elänyt Orismalan kylässä. Nykyiseen asuinpaikkaansa Outi on sangen tyytyväinen, kiittelee vanhainkodin henkilökuntaa erinomaisesta palvelusta.

KALEVALASEURA on viime vuosikokouksessaan kutsunut kunniajäsenikseen seuraavat ansioituneet tiedemiehet: kanslianeuvos Väinö Kaukonen, akateemikko Matti Kuusi, professori Aimo Turunen ja akateemikko Pertti Virtaranta.

Kalevalaisen kulttuurin liitto

Kalevalanpäivänä perustettiin Helsingissä uusi kansainvälinen yhteistoimintaelin, Kalevalaisen kulttuurin liitto. Sen tarkoituksena on toimia kalevalaisen kulttuurin yleismaailmallisena yhteistyöelimenä ja tiedonvälittäjänä. Sen toimintamuotoina ovat kurssit, seminaarit sekä esitelmä- ja luentotilaisuudet.

Uuden liiton puheenjohtajaksi valittiin Matti Kuusela. Yhdeksänhenkiseen johtokuntaan kuuluu kaksi ulkomaa-laista jäsentä: Archibald Bajorat L-Saksasta ja Toivo Klink Neuvostoliitosta.

Tuonilmaisiiin ovat siirtyneet

Otto Särkkä kuoli 12.1.1990 Paltamossa. Hän oli syntynyt 3.8.1906 Uhtualla.

Opettaja Darja (Toarie) Semenov kuoli Vuokkiniemessä 25.1.1990. Toarie oli syntynyt Vuokkiniemessä vuonna 1915.

Hän toimi opettajana kotiympäristönsä kouluissa koko elämänsä, mm. Akonlahdessa, Ponkalahdessa ja viimeksi Vuokkiniemessä. Opetusohjelmaan kuului vapaaehtoisena aineena suomen kieli, joten Toarien ansiosta oma kieli säilyi monella kyläläisellä.

Eläkkeelle jäätyään hän asui muutamat viime talvet Kostamuksessa poikansa Volodjan perheen luona, mutta kevät kutsui kotiin Vuokkiniemeen. Liekö ollut enne, mutta viimeisen talvensa Toarie vietti Vuokkiniemessä, missä sitten tammikuussa siirtyi tuonilmaisiiin. Koko Vuokkiniemen rahvas oli ollut saattamassa häntä viimeiseen lepoon oman kylän multiin 28.1.

Toarien perhe jakaantui kahden puolen rajaa niinkuin monen karjalaisen kohdalla kävi 1920-luvulla. Isä Huoti jäi Suomeen mukanaan lapsista Raisa, Yrjö ja Anni. Anni muutti kuitenkin takaisin Karjalaan, missä äiti Muarie eli Sandran ja Toarien kera.

Syksyllä 1989 Helsingissä vieraili Vuokkiniemen kyläneuvoston puheenjohtaja Santeri Lesonen, jolta peräisin siellä mahdollisesti eläviä sukulaisiani. Niinpä tammikuun alussa tuli Toarie-serkulta kirje, joka varmaan jäikin hänen viimeiseen. Vastaukseni ehti vielä Vuokkiniemeen, mutta lähettämäni valokuvat isästään ja täällä eläneistä sisaruksistaan eivät enää ehtineet hänen tietoisuuteensa.

Karjalassa Toarieta jäi kaipaamaan poika perheineen Kostamuksessa ja Suomessa lukuisa joukko serkkuja äidin puolelta.

VL.

18.12.1989 päättyi itäkarjalaisen laukkurin Mikko Feodorovin elämä Juuan kunnalliskodissa. Mikko oli syntynyt 9.9.1903 Kiimasjärvellä. Hän tuli isänsä Vasilin kanssa 1918 Suomeen. Isä harrasti laukkukauppaa, samoin Mikko. Hän veti talvella kelkalla laukkujansa. Sai kuvan laukkukaupan historiaan, mutta ei voinut sitä nähdä, kun sokeutui.

Vuonna 1948 isä kuoli. Mikko jäi yksin, hänellä ei ollut omaisia eikä sukulaisia. Kirjoillakin oli sotiin saakka Viipurissa, pakolaisten sielunhoitopiirissä. Sotien jälkeen kirjat muutettiin Nurmeksen ortodoksiseen seurakuntaan.

Niin isä-Vasili kuin Mikkokin olivat uskollisia pakolaisia. He eivät koskaan anoneet Suomen kansalaisuutta. Elivät "moattomina kansalaisina" Nansenin passilla.

Mikko haudattiin hyvin kauniilla tavalla. Juuan lionsklubilaiset kantoivat Mikon arkun. Peräti kolme pappia tuli tätä yksinäisen tien kulkijaa siunaamaan. Mirjami Termä järjesti muistotilaisuuden. Tupa täyttyi viimeiselle matkalle lähtijää saattamaan. Mikon ystävällisyyttä muisteltiin.

Mikko haudattiin isänsä viereen kalmistoon, jonka vienalaisen kauppias Juho Peilamo aikanaan perusti. Näin harvinaiset rivit. Juuka oli itäkarjalaisille huomattava toimintakeskus.

PR/KP

Mikko Jaakko Juhani **K a u k o n i e m i** nukkui talviuuneen Vuokatissa 12.12.1989. Hän oli syntynyt Oulussa 10.1.1953. Hänen molemmat isänpuoleiset isovanhempansa ovat syntyneet Uhtualla ja toimineet aktiivisesti erilaisissa Vian riennoissa. He olivat mm. perustamassa sekä Vian Karjalaisten Liittoa että Karjalan Sivistysseuraa.

Mikko kirjoitti ylioppilaaksi Oulun Normaalilyseosta keväällä 1973 ja valmistui liikunnan opettajaksi Jyväskylän yliopiston liikuntatieteen laitoksesta 1976, sekä auskultoi tutussa koulussaan Oulussa vuosina 1976—1977. Suoritettuaan asevelvollisuutensa urheilukomppaniassa Kajaanihan hän toimi eri kouluilla liikunnan opettajana sekä alppihiihdon opettajana useissa pujottelukeskuksissa. Vuokatin Urheiluopiston tehtäviin Mikko siirtyi keväällä 1986, tehtäviin jotka jäivät hänen nuoren elämänsä viimeisiksi.

Tunnollisen puurtajan tiimalaisissa hiekka oli valunut kovin joutuisasti loppuun!

Siunaustilaisuus osoitti, kuinka pidetty sävyisä, itsestään numeroa tekemätön Mikko oli, kun omaisia, ystäviä sekä työ- ja urheilukavereita kautta maan kokoontui 28.12.1989 lähes kirkollinen siunaamaan ja saattamaan hänet haudan lepoon Sotkamon kalmistoon. Pastori Raili Pursiaisen siunauspuheen lohduttavat sanat sekä herkkä, musiikkipitoinen ohjelma kostuttivat silmät kaipauksen kyyneliin.

Mikon lähimpinä omaisina jäivät sanomattomasti kaipaamaan Tuovi-vaimo Iiro- ja Tuukka-poikineen sekä äiti, isä, sisar ja kaksi veljeä perheineen.

Rakkaimmalleen oli Tuovi valinnut muistosäkeiksi Pohjanpäältä

*Altarina on luminen vaara
hartaana seisoo maa ja puu,
lävitse valkeain hahtuvain hiljaa
metsässä aamu kirjastuu.*

Mikko Jaakko Juhani, kiitos niistä vuosista, jotka saimme elää kanssasi!

Sinua alati muistaen Äiti, Isä, Eeva-Kaisa, Erkki ja Tapani.

Kapteeni evp. Jormo Gabriel Sotavalta **K i a n t o** kuoli 19.1.90 Helsingissä. Hän oli syntynyt 15.12.1914 Oulussa. Hänen isänsä oli kirjailija Ilmari Kianto.

Jormo Kianto palveli talvisodan syttyessä varusmiehenä Kainuun rajavartiostossa ja joutui täydennysmiehenä Suomussalmen ankariin taisteluihin. Hän haavoittui pahasti lähellä lapsuudenkotiaan Turjanlinnaa.

Toivuttuaan hän suoritti ylioppilastutkinnon Nurmijärven yhteiskoulussa 1940. Jatkosotaan hän osallistui Kiestingin ja Uhtuan suunnalla sekä Karjalan ja Maaselän kannaksilla. Suoritti vv. 1942—43 kadettikoulun (26. kurssi).

Metsänhoitaja Niilo **K e n j a k k a** kuoli Kuopiossa 14.1.1990 lyhyen, mutta ankaran taudin murtamana. Niilo oli syntynyt Munjärven pitäjän Kenjakan kylässä 27.7.1912. Paikalaisina Dorofejevit saapuivat Suojärven Jehkilään. Sieltä muuttivat Lappeenrantaan, missä Niilo kävi koulunsa ja kirjoitti ylioppilaaksi.

Niilo oli nuoruudesta saakka mukana karjalaisessa ja ortodoksisessa toiminnassa. Hän osallistui molempiin sotiimme ja jatkosodassa toimi oman heimonsa parissa Aunukses- sa. Hän osallistui innolla Karjala-kerhojen keskusliiton johtomiehenä Äänislinnan 1942 pidettyjen heimojuhlien järjestelyihin.

Merkittävän päivätyön Niilo teki Kuopion ortodoksisen seurakunnan luottamusmiehenä. Hän vauhditti ortodoksista toimintaa Kuopiossa yhdessä rovasti Vilho Hokkisen kanssa. Vilho puki Niilon osuuden runoihin, joten ne parhaiten valaisivat sen aikaisen työn merkityksen.

*Rakas veli raatajamme,
kallis kanssamatkaajamme,
totinen työtoveri,
ketterä Kenjakan Niilo.*

*Hyvin uskosi säilyti,
varsinkin vakaumuksesi,
isän, äidin opetukset,
vanhempasi varoitukset.*

*Aina olit auttamassa,
tuttavasti tukemassa,
pidit pääsikin pystyssä,
selkä suorana seisoitkin,
asioita ajettaessa,
oikeutta osoittaessa.*

*Siksipä kiitokset sinulle,
passibot parahatpa,
omastakin osastamme,
seurakunnan selkeämmät,
kirkkomme kiitoksen kera,
virkatalolautakunnan,
seurakuntaneuvostonkin,
toimikuntain toisienkin,
valtuuston varauksettomat.*